

Klimatická nerovnost

ČÍSLO 17

ÚNOR 2010

Ze statistických podkladů lze vyčíst, že největší podíl na emisích skleníkových plynů, jejichž vzrůstající atmosférické koncentrace jsou hlavními viníky těchto změn, mají industrializované státy světa, mezi které patří i Česká republika. Obyvatelé USA, Kanady, Evropy, Japonska a Austrálie byly původcem asi 66 % skleníkových plynů mezi lety 1990 a 1999. Tato více než jedna miliarda lidí, žijících v uvedených oblastech, představuje pouze jednu šestinu ze šesti miliard uživatelů klimatického systému země. Diferencovaná participace jednotlivých států je daleko více evidentní při přepočtu emisí na jednoho obyvatele. Například na jednoho obyvatele USA připadne asi 20,2 tun CO₂ ročně, na průměrného Čecha to je 12,2 tuny CO₂, což je pořád vysoko nad průměrem, protože většina obyvatel Země nedosáhne ani na 4 t CO₂ ročně: jeden průměrný obyvatele Číny, kterých je více než miliarda vypustí asi 3,5 tuny CO₂ a průměrný obyvatele Indie, která má také skoro miliardu obyvatel asi 1,1 tuny CO₂. Obyvatelé Afriky se většinou pohybují na úrovni méně než 1 tuny CO₂ za rok.

To se týká průměrných obyvatelů jednotlivých států, ale lze očekávat diferencovanou participaci na příčinách změn klimatu i mezi lidmi uvnitř jednotlivých států. To se bude odvíjet od spotřebních vzorců jednotlivých lidí a zejména jejich materiálního blahobytu a spotřeby. Lze hrubě generalizovat: čím větší finanční příjem, tím větší emise skleníkových plynů. Tudíž více finančního zajištění, více zodpovědnosti za změny klimatu.

Proč se jedná o sociální nespravedlnost je nasnadě. Důsledky klimatických změn totiž neponesou jejich původci, ani za ně nebudou platit všichni lidé stejným dílem. Podle vědců, kteří se ve svých výzkumech zabývají změnami klimatu, ponese největší následky změn klimatu obyvatelé rozvojových zemí. Velká část obyvatel Země, která je stále závislá na subsistenčním zemědělství, přijde o zdroj obživy. Navíc pokud by došlo k nižší zemědělské produkci, tak následky se budou týkat především těch nejchudších, kteří si nebudou moci potraviny zaplatit. Současný problém s distribucí potravin, kdy potravin je celosvětově dostatek, ale ne každý si je může zaplatit, by se ještě prohloubil.

Zajímavě vypadá i srovnání mezi Holandskem a Bangladéš, kde se potýkají s podobným problémem: vzrůstající hladinou moří a následně úbytkem obyvatelné pevniny. Zatímco z chudých obyvatel Bangladéše se nejspíš stanou uprchlíci, bohatší Holanďané již skupují nemovitosti v zahraničí. Podle toho lze domyslet, že následky klimatických změn ponese ti nejchudší a nejméně majetní. Je to úplně opačný trend než u příčin klimatických změn.

Vedoucí představitelé států jeli hájit do Kodaně především své ekonomické zájmy: jak neomezit své hospodářství ne-

V prosinci se v dánském hlavním městě, Kodani, odehrálo zásadní setkání OSN o ochraně klimatu. Zasedání bylo významné v tom, že se na něm mělo rozhodnout o budoucí podobě úmluvy, která měla rozhodnout o osudu několika miliard lidí, včetně nás. Možné následky klimatických změn není potřeba dokolečka opakovat. Nemohou jim zamezit ani manipulativní lži politiků, ani zpochybňování vědeckých výsledků, o kterých panuje obecná shoda. V souvislosti s dopady klimatických změn je ovšem důležité si uvědomit, že se nejedná o katastrofu pro život na Zemi, který dokáže existovat za různých klimatických podmínek, jako byla například doba ledová. Jedná se o katastrofu pro lidstvo a navíc představuje jednu z největších sociálních nespravedlností v jeho historii.

bo jak ho neomezit více než ostatní státy. Nevládní organizace zase prosazují reformní návrhy s „bezuhlíkovou ekonomikou“, která ovšem neřeší otázku zachování současného ekonomického systému založeném na růstu. Vytvářením pouze tržních nástrojů, jako byl neúspěšný pokus o trh s emisními povolenkami nebo zvýhodňování obnovitelných zdrojů, může dojít pouze k odstraňování následků, ale nikoli příčin problémů. Navíc nebude moci vyřešit sociální důsledky již nezvratitelných dopadů změn klimatu. Skutečná opozice, která chtěla upozornit na nespravedlnost ekonomického systému, který se na klimatických změnách podílí a zvyšuje jeho sociální dopady, byla v Kodani násilím potlačena represivním aparátem, který byl na summit velmi dobře připraven.

Kodaňský summit představuje promarněnou naději především pro zažehnutí nejhorších dopadů klimatických změn. Ovšem vzhledem k omezením, který by měl pro ekonomický růst bohatých zemí, byl neúspěšný především v nezávaznosti a nevymahatelnosti dohodnutých cílů, ale také v nerovnosti při samotném jednání. Ukázalo se, že současný systém uplatňuje nerovnost nejen v míře zavinění a dopadů klimatických změn, ale také při samotném vyjednávání.